

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.
Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEK

Inserati:
Enostop. petivrstna (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 " "
za trikrat 9 " "
za več ko trikrat 8 " "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravnishvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravnishkega telefona št. 188.

Povešt o steklem polžu.

(Dr. Tavčarjev govor dne 7. t. m. v državni zbornici.)

Večje komedije je ni mogoče na vsem božjem svetu, kot je bil včerajšnji Tavčarjev govor v državni zbornici. Te-le stvari so vredne, da se ohranijo.

1. Dr. Tavčar je trdil, da so liberalni Slovenci zastopali stališče splošne in enake volivne pravice ob času, ko klerikalci o tem niti čuti niso hoteli. Ali je mogoče se hujske norčevati iz vse javnosti, ki vendar vé, kako odkrito je dr. Tavčar pobijal to načelo s svojimi tovariši, in kako strastno je pisal njegov »Slovenski Narod« v tem oziru? Med katoliško mislečimi Slovenci je vstal prvi zagovornik splošne in enake volivne pravice dr. Costa, ki je v deželnem zboru l. 1868 že to javno povdarjal. Politično delo za splošno in enako volivno pravico je zvrševala samo naša stranka in pri tem morala pobijati ne samo politiško nezavednost, marveč v prvi vrsti podlo zlobnost liberalcev, ki so zlasti kmeta na vse načine hujskali, naj se upre zahtevi za splošno in enako volivno pravico, in naj zato stopi med liberalce, ter pokaže hrbet naši stranki. Nam ni nič na tem, če smeši dr. Tavčar sebe in svojo stranko s tem, da vsak dan drugače govori, toda če misli, da mu bo to kaj pomagalo, se temeljito moti.

2. Dr. Tavčar je protestiral proti temu, da se ga spravlja v zvezo z Vsenemci, in je pri ti priliki celo dejal, da vsenemške psovke niso po njegovem okusu. Ta drznost je pa vendar prehuda. Po čegavem okusu pa so, če ne po dr. Tavčarjevem, saj so bile vse te psovke nešteto zapisane v »Slovenskem Narodu«, ki ga vodi dr. Tavčar. Saj ravno dr. Tavčar vedno in vedno brani ta način boja proti drugim liberalcem, ki se jim zdi nekam pregrd. Kdo bo verjel dr. Tavčarju, ko včerajšnji »Narod« v notici, ki je gotovo prišla iz dunajske državne zbornice, pod naslovom »Telesna straža dr. Zlindre v drž. zboru« takole imenuje dr. Šusteršiča: »Predrzni človek«, »ki ga nihče ne spoštuje«, »oseba, ki je bolj kompromitirana, kakor sploh kateri človek v javnem življenju«; pravi, da je »predrzen, vsiljiv in domišljav«, in da je zaradi tega hotel in moral on nastopiti kot prvi predgovornik, samo da ga vlada dobro plača.« Že drugič piše dr. Tavčarjev list o vsenemškem nastopu v zbornici z največjim veseljem. Ravno tisti dr. Tavčar pa pravi, da to ni bilo po

njegovem okusu. Ne vprašujemo naših ljudi, marveč na liberalce apeliramo in jih vprašamo: kdo verjame dr. Tavčarju? — Mi nočemo preiskovati, kje je hinavščina, samo to vemo, da so odklenkali časi, ko se je kdo za dobre ali slabe besede dr. Tavčarja zmenil. Nam je vse eno, kaj je po njegovem okusu. To pa vemo, da je bil njegov nastop v državnem zboru skrajno neokusen in da je njegovo politiško delo tako neokusno, da ga lastni pristaši ne marajo več.

Nam je pa tudi jasno, zakaj se je dr. Tavčar tako spozabil, da je nekako obsojal vsenemške psovke. Naj ne misli nihče, da ga je bilo sram. Političnega sramu ta mož nima. On je le hotel porabiti to priložnost, da je padel po dr. Šusteršiču, češ, da se mu je samo vrnilo, kar je on v deželnem zboru delal proti dr. Ferjančiču in njemu. Nasproti ti predrzni trditvi se sklicujemo na zabeležena dejstva, ki jasno kažejo, da dr. Šusteršič ni rabil nobene psovke proti nikomur, če ga niso izzvali. Dr. Ferjančič je imel dovolj žalostne smelosti, da je dr. Šusteršiču očital umazane roke. Na to nezaslišano psovko je zvedel res nekaj gorkih. In dr. Tavčar? Ali ni ta mož, ki se mu pač ni treba zmerjanja nikjer učiti, pokazal svoj okus, ko je brez povoda dr. Šusteršiča, ko je navajal popolnoma resnične podatke o liberalnih volilnih spletkah, nažgal z lažnikom?

Tiča se je hotel pokazati dr. Tavčar in zato si je nadel krinko mirnega rodoljuba, da je dobil priložnost udariti po dr. Šusteršiču.

Kaj naj pa rečemo o trditvi, da naši liberalci niso bili dogovorjeni z Vsenemci? Par besedi v premislek!

Vsenemci brez sporazumljenja z našimi liberalci nikdar ne bi bili mogli priti na misel, započeti svoje surovosti proti dr. Šusteršiču. Saj se je vse njihovo psovanje čulo kakor nemški prevod kakega »Narodovega« članka. Od kod so to dobili Vsenemci, ki nimajo niti človeka v svoji sredi, ki bi slovenski znal? Od leta 1901 do današnjega dne je bila dosledno opazovati intimna zveza med slovenskimi liberalci in Vsenemci, osobito z Malikom in Steinom. Ravno prav v zadnjem času je Plantan, dični »pater disciplinae«, posebno intimno občeval — z Malikom in Franko Steinom. In med burko v ponedeljek je tako očitno igral ulogo »generalštabšefa« da se je to od popolnoma neprizadetih strani iz galerije opazovalo!

Ne, ne, — liberalni stranki tudi dr. Tav-

čarjeva izjava, s katero se je hotel otresti Vsenemcev, ne bo pomagala. Franko Stein in Vinko Malik obvisita kljub vsem protestom na škricih naše liberalne stranke.

Sevé, sedaj, pred volitvami, bi se liberalci radi nekoliko ocedili, kajti spoznali so nekoliko prepozno, da jim je njihova zveza z Vsenemci od leta 1901 dalje silno škodila doma med ljudstvom. Toda to prizadevanje se jim bode izjalovilo, ker vsakemu, ki ni popolnoma slep, mora jasno biti, da so vsenemški škandalji proti dr. Šusteršiču mogoči edino le s pomočjo in v sporazumljenju slovenskih liberalcev. Tako je bilo leta 1901, ko so liberalci marširali očitno v vsenemški družbi, tako je danes, če tudi se liberalna »Slovenija« sramežljivo skriva pod Plantanovimi škrici.

Sicer pa, če bi dr. Tavčar danes revidiral sramotnost vsenemške zveze, bi nas to glede njegove osebe veselilo — a politiško to nič ne pomeni, ker je vse le zakrivila politiška njegove stranke od leta 1901. sem. Toda kdo mu verjame?

Dobro vemo, zakaj se je v tem slučaju dr. Tavčar tako otresal Vsenemcev. Ti so namreč očitali Slovincem, da so ljudožrci. Če o kranjskih kmetih pravi sam, da so zabiti, pol-ljudje in še druge take ljubeznivosti, mu seveda prečastiti obmejni Slovenci vse odpustijo; celo sladka »Domovina« nima nič proti temu. Toda psovka »ljudožrci« se tiče Štajercem in dr. Tavčar je dobro vedel, da mu tu ne kaže nič drugega, nego rad ali nerad odkloniti zvezo z ljudmi, ki tako podlo psujejo (!) štajerske (!) Slovence. Ko bi kdo kranjskim kmetom kaj takega očital, bi brž dokazoval dr. Tavčarjev »Narod«, da je tega kriv ljubljanski škof. Predobro se poznamo z dr. Tavčarjem, da bi njegov patos kaj drugega vzbudil, nego pristrčen krohot.

Dotični slučaj na Štajerskem je bila justična zmota, ker so zdravniki našli le živalske, a ne človeške kosti. »Marburger Ztg.«, ki je vrgla v svet slovenski narod žalečo psovko, ni popravila krivice.

3. Posebno hud pa je dr. Tavčar na Mladočehe, ki so baje sklenili zvezo z dr. Šusteršičem proti kranjskim liberalcem. Visoko je čislal dr. Kramača, a nikdar mu ne odpusti, ker je z dr. Šusteršičem pritisnil kranjske liberalce ob steno. Dr. Tavčar dobro vé, da dela krivico »svobodomiselnim« Mladočehom. Ako so na Češkem in Moravskem izločili vsa manjša mesta in trge iz mestnih volilnih okra-

jev, vendar ne bodo delali izjeme za Kranjsko. Tudi s Poljaki dr. Tavčar ni zadovoljen, ker niso Višnje gore, Turjaka, Kroke, Domžal itd. hoteli sprejeti v mestno skupino, kakor je v odseku zahteval Plantan. Je pač križ, ker nihče ne more priznavati, naj bi se zvršile največje bedastoče, samo da bi liberalna stranka mogla upati na kak mandat.

Ko je dr. Tavčar obdelal vse predgovornike, privoščil si je tudi predsednika, grofa Vettera. Očital mu je, da je kršil poslovnik, ako je res, da je preje sprejel Gessmannov nujni predlog, preden je odsek izdelal in predložil volilni red. To sta res trdila dva dunajska lista. Grof Vetter pa je pojasnil, da je dobil nujni predlog isti večer, ko je odsek že odobril volilni red. Dr. Tavčar je za eno blamažo bogatejši.

5. Končno izjavi dr. Tavčar, da glasuje on in vsa njegova stranka proti nujnosti. Čestitala sta mu dr. Ferjančič in Plantan; drugi se nihče ni zmenil zanj niti z najskromnejšim »bravo«.

Mi nismo tako trdosrčni. Z odkritim priznanjem se pridružujemo dičnim dr. Ferjančiču in Plantanu in iskreno čestitamo dr. Tavčarju. Ne bo mu manjkalo kruha. Ko ga pomanjkanje volivcev spravi ob politiške zasluzke, gre lahko h kaki komediji, ali pa otvori v lastni režiji spoštovanja vredni farbarski obrt. Povešt o steklem polžu je pri kraju.

Ignoranca poslanca slovenske »intelligence«.

Ignoranca, ki jo je pokazal dični poslanec Plantan z mejklicem povodom dr. Šusteršičevega govora pri seji v ponedeljek, je naravnost presenetljiva. Dr. Šusteršič je namreč povdarjal, da če tudi volivna preosnova ne prinese popolne enakosti v narodnem oziru, jo prinese vendar — in v tem tiči poglavitni napredek — v socialnem oziru. Komaj je bil dr. Šusteršič izustil te popolnoma resnične besede, je poslanec Plantan zavpil: »To ni res, to je laž, v mestih na Kranjskem ni tako!« — Ta revež je s tem mejklicem pokazal, da ali sploh nikdar ni vedel kaj je socialna enakost, ali pa so se mu iz strahu za mandat popolnoma zmešali možgani. Mož je potreben poduka o tem, kaj je socialna enakost; mož, ki trdi, da zastopa slovensko »intelligence«, je potreben poduka od priprostega kmetkega kajzarja ali pa od navadnega delavca, kajti vsak mu bode vedel povedati, kaj da je socialna enakost in da se ta tudi v kranjskih

LISZER.

Na Bled.

Izza sezone. — Piše O. Bolan. (Dalje.)

Zdi se, kakor da bi bila hotela narava skriti ta košček raja, ki se je izgubil v to solzno dolino, porastlo s trnjem in osatom, kakor bi ga bila hotela le zase ohraniti, tako leži od vseh strani zavarovan v prijaznem kotliču, čigar dno napolnjujejo sinji jezerski valovi, sredi njih pa kot mal čolnič z razpetimi jadrji plava otoček z lepo romarsko cerkvico in par drugimi poslopji.

Le starodavni grad na visoki strmi skali, ki čuva kakor Kerub nad tem rajem, opozarja daljnega potnika na biser, ki varno počiva ob njegovih nogah. Dokler nisi prav sredi Bleda, toliko časa ne opazijo tvoje oči razen gradu ničesar. Zato te pa tembolj preseneti, ko se nenadoma odpre pred teboj vsa krasota, ki si o nji čul kot otrok v ljudski šoli, ki si o nji sanjal kot mladenič in ki te vlekla kot moža v svojo sredino.

Kar pa ni zmogla narava, to je človeški um pridelal naravni krasoti. Bled ves, kakor

je, je lep. Poglej vile, poglej hiše, zlasti novejše, vse ti razodeva zavest, ki se zdi, da je prešla ljudstvu v kri in mozeg: za Bled mora biti kaj lepega, raja ne smem kaziti s slabo stavbo. Vse vile so zidane prav okusno, tudi novejše hiše, ki jih zidajo preprosti domačini, kažejo neko eleganco, tako da bi jih človek ne prišteval bivališčem preprostih ljudi, ampak vilam premožnejših slojev. Reči se mora: okus se je v Blejcih dvignil visoko. Prav zato pa tujci kaj radi najemajo privatna stanovanja, ker so pogosto seveda tudi cenejša in udobnejša, kot stanovanja po gostilnah in hotelih. Nove hiše rastejo kot gobe po dežju, stare se popravljajo in prenarejajo, tako da bo v malo letih ves Bled prenovljen. Ob jezeru so posejane razen ene stare borne hišice same lepe, bogate vile domačinov in tujcev.

Sicer bi bil zdravški odbor to staro hišico menda že pogosto rad odkupil, ponujali so gospodarju, da mu sezidajo na drugem prostoru lepo poslopje in pridajo še precej sveta, pa mož ljubi peščico rodne zemlje in svojo staro hišico, ne preslepi ga večje posestvo, ne izvabi ga nova, lepa hiša iz njegove rojstne kočje. In ni čuda! Zapustiti bi moral ljubljeno jezero, čigar valovi ga šumljajoč zazibljejo po prestanem trudu v sladek sen, a nič več ga ne bi kli-

cal — vernega moža — zvon z otoka »mile cerkvice« zjutraj na delo. In kdo bi mogel prestati to, da bi ga vedno in vedno ne pozdravljali »prošnji zvonček«, saj bi se utegnili zgoditi, da bi pozabil Nje, ki mu je bila Mati, varuhinja od zibelke do njega starih let, ki jo gleda z okna svoje hišice in se ji priporoča dan na dan! Ne, hišica njegova ni na prodaj za noben denar!

Smejal sem se, ko sem nekoč kupoval razglednice: ta najbornejša hišica, je bila na razglednicah — a po Ruppejevih akvarelih — najlepša med vsemi: slikar jo je gledal z lastnikovimi očmi, sem si mislil in hipoma umel, zakaj se mož neče ločiti od nje, dasi bi imel na videz od tega velike koristi.

Pa če smo si ogledali najbornejšo stavbo ob jezeru, oglejmo si še najlepšo — neprijateljce cerkva opozarjam, da ta odstavek lahko preskočijo — stopimo še proti novi bleški župni cerkvi, posvečeni staremu vojniku in škofu sv. Martinu. Bled je lahko ponosen na tako veličastno stavbo, da jo občuduje domačin ali tujec, da jo hvali vsevprek od izkušenegega tehnika do neukega reveža. Čast njemu, ki je delal noč in dan, ki je žrtvoval premoženje in zdravje, da je sezidal cerkev, ki je vredna Bleda. Sezidana je po načrtih slavne-

ga stavitelja Dunajčana Schmidta, izgotovil in v detajlu izvedel je pa načrte Jož. pl. Vancaš, civ. arhitekt v Sarajevu, znan po načrtih za škofove zavode in za hotel »Union«. Cerkev napravlja že na zunaj od vseh strani najugodnejši vtis, zlasti pa te prevzame nje notranjščina, čeprav zelo členovita, pa vendar se vsi ti mnogovrstni členi zlivajo v tako harmonično celoto, da se čutiš takoj domačega v njej, kar sili te nekaj da se pomudiš in počistiš skritega Boga. Posebno veliko vredno je, da je tudi vsa notranja oprava, kar je je doslej, popolnoma umetniško izvršena, nobena stvar ne kazi, kakor bi bilo vse prišlo iz ene roke. Ob enem je vse izdelano iz najboljše tvarine: oltarji, obhajilna miza, prižnica, vse iz najboljšega kararskega marmorja, vloženo z dragocenimi kamni, oziroma okrašeno z lepimi zlatimi ornamentami. Posebno lepa sta stranska oltarja, delo g. Vurnika: niti enega udarca z dietom ne pogrešaš, s tako skrbjo je delo izvršeno; vidi se jasno: Vurnik ne dela za denar, ampak za Boga, iz ljubezni do umečnosti. Tudi novi Križevci pot, ki ga je prav dobro naslikal g. Jebačin, se družijo z drugimi umetninami v harmonično celoto. Kaj lepi in pripravi sta tudi spovednici; poskrbljeno je celo za obešala za klobuk in za sukno, če bi

mestih ne bode pri novih volitvah kratila, ker bode n. pr. tudi v Novem mestu glas občinskega sluga ali glas Slančevega pisarja ravno toliko veljal, kakor dr. Slanca, okrajnega glavarja ali pa prošta.

In take nevedneže je pošiljala privilegirana »inteligenca« kot svoje poslance v državni zbor. Nov dokaz, kako nujna je odprava takih privilegijev!

»Die letzten Zuckungen krepierender Bestien«

je imenoval neki poslanec početje Stein-Malik-slov. liberalne kompanije v pondeljski seji povodom dr. Šusteršičevega govora. Zares, boljše ni mogoče označiti početje strank, ki čutita, da ju bode enaka pravica ljudstva uničila; strank ki sta se odlikovali v zadnji dobi državne zbornice po največji surovosti in podlosti, ki se je kedaj doživela v parlamentu privilegijev. Če je bilo še treba kaj dokaza za propalost parlamenta privilegijev in za resnično potrebo, da se ta parlament odpravi — ona zdvijana druhal, napolnjena »vsenemškega« in slovensko-liberalnega duha, ga je doprinesla. In pravi izraz situacije in značaja te druhal je bil, da je vloga generalštabšefa v pondeljkovi seji (zadnjič smo po pomoti govorili v »torkovi« seji) igral — Plantan, ta disciplinirani notar, nesrečnega spomina povsodi, kjer je imel drznost kedaj službovati. On je bil najspodobnejši voditelj vsenemško-slovensko-liberalnega skandala in leto se ne vemo, je-li o vseh teh slavnih dogodkih končno še sestavil notarski akt. Za njegov arhiv bi bila ta listina zelo primerna dragocenost.

Nujnost sprejeta.

Dunaj, 7. novembra.

Nehoté se človek spomni na cirkus podjetnega Američana, ki je z različnimi zastopniki divjil in zanimivih narodov po Evropi prirejal bojne predstave. Kdor si je enkrat ogledal isto divjo igro, šumel mu je krik mnogo dni po ušesih. Nekaj podobnega je bilo včeraj in danes v zbornici. Ne trdim, da so ti ali oni poslanci Indijanci ali Kazaki. Pač pa je bil krik v zbornici podoben onemu v cirkusu. Kdor nima zdravih živcev, mora iskati zavetja izven dvorane. In zakaj ves krik? Ker vol. preosnova ni nujna in torej Gessmannov predlog ni vtemeljen. Ravno eno leto je to vprašanje v zbornici na dnevnem redu, v političnem življenju pa že skoro tri desetletja. Saj je Schönerer sam, ki danes najodločneje in najglasneje s svojega nemškega stališča nasprotuje vol. preosnovi, v decembru l. 1880 predložil načrt za splošno in enako volilno pravico. In sicer je zahteval za 50.000 duš enega poslanca. Danes pa so po njegovi trditvi »izdajalci« vsi nemški poslanci, ki glasujejo za vol. preosnovo. Ali l. 1880 vitez Schönerer ni resno zahteval splošne in enake vol. pravice ali pa je danes njegov upor le maščevalna nagajivost.

Na vsak način pa je umevnejša njegova taktika, nego opozicija nekaterih slovenskih poslancev, ki pri vsaki priliki naglašajo svojo svobodomiselnost in napredek. Odkar se bavim s politikom, in tega je že 25 let, tožili smo Slovani »uni sono«, da je krivičen Šmerlingov volilni red. Rotili smo razne vlade in politične stranke, naj napravijo vol. red, po katerem Slovani dobé večino v zbornici. Le korakoma smo se iz Taaffejeve dobe bližali temu smotru. Trebalo je mnogo boja, obstrukcije in anarhije

ti pri spovedi ravno prevroče prihajalo.

Pogreša se seveda slikarja, pogrešajo se orgle — sedaj se rabijo še stare, ki se seveda trudijo izpolniti veliki prostor, pa so že »pre-slabilih prsi«, da bi mogle izpolniti svojo cerkev, eno najlepših cerkva na Kranjskem.

Seveda človek razen cerkve — kjer si podpre dušo — potrebuje še drugih krajev, da si utolaži želodec. In v ta namen je na Bledu izborna poskrbljeno. So hoteli, kjer plačaš za eno porcijo špinače eno krono, za eno pečenko dve kroni in čez, za četrto poštenega cvička devdeset vinarjev itd., pa so tudi preproste gostilne, kjer ne plačaš prida dražje kot v Ljubljani, ali pa celo nič. Ravnotako je s stanovanji: v hotelih prve vrste je drago, da se lahko olajšaš, če pretežno nosiš, pa tudi lahko primeroma poceni izhajaš v manjših hotelih in gostilnah, oziroma po zasebnih hišah, dasi dobiš povsod snažno in okusno stanovanje. Seveda, če prideš v veliki sezoni na Bled, boš pač pogostokrat, zlasti na večer, težko dobil prenočišče, ker je semtertje tako prenapolnjeno, zlasti odkar vsled nove železnice posebno pritiskajo Lahi iz Tržaške okolice, pa tudi vsakovrstni drugi tučji, ki prihajajo vsled ugodne zveze trumoma uživati krasoto gorenjskega kraja, da se morajo gospodar in posli umakniti iz svojih sob tujem, ki se sicer ne vedo kam dejati. Zato je prav, če si že podnevu zanaprej zagotoviš prenočišče, da ti ne bo treba posnemati laških delavcev, ki pogosto spe na klopih po parku.

(Dalje prihodnjič.)

v zbornici. In sedaj, ko vlada predloži načrt, po katerem Slovani res dobé večino v zbornici, sedaj naj vržemo vse svoje upe in nade pod klop. Kar je bilo nujno toliko dolgih suhih let, to je sedaj preneljeno, nepotrebno, škodljivo. Ali ne vedo ti možje, da običajno v narodnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih odločuje v zbornici in odsekih navadna večina? In če dobé Slovani večino, potem se Slovincem ne bode treba tresti n. pr. za celjsko nižjo gimnazijo. Olajšan bode boj slovenskim poslancem za kulturne zavode, gospodarske naprave itd.

Čujemo pa ugovor: Našo stranko hočete uničiti! To je tudi danes opetovano ponavljal dr. Tavčar v svojem govoru. Torej narod je ničla, stranka vse! S tega stališča bi nobena vlada ne mogla ustredi kranjskim »naprednjakom«, ker jim noben vol. načrt ne more zagotoviti vseh mandatov. K večjemu, ko bi zakon določal, da »klerikalci« nimajo vol. pravice. Na to misel pa celo znani Combes ni prišel. Torej čemu krik, čemu naravnost smešna tožba v javnosti. Zadušiti nas hočete! Tako ne govori »svobodnjak«, ako noče zapleniti svobode le za-se in ožje tovariše. Sicer pa se vrta kolo časa in porajajo se nove ideje ter umirajo zastarele.

Prvi dan.

Danes sta govorila glavna govornika o nujnosti Gessmannovega predloga. Kršč. socialc dr. Schöpfer je stvarno in kratko dokazal, da je razprava o načrtu novega vol. reda nujna.

Dr. Tavčar pa je porabil debelo uro za svoje »dokaze« proti nujnosti. A seveda kdor hoče danes dokazati, da se solnce suče okoli zemlje, opravlja prazno delo. Dr. Tavčar je najprvo grajal razvado, da kot protigovorniki vpisani poslanci govoré za predlogo. Res je to razvada, a že tako stara, da je postala navada pri vseh strankah. In do danes se ni nihče jezil radi tega. Sicer pa je dr. Tavčar sam priznal, da sta ga volila za generalnega govornika tovariša dr. Ferjančič in Plantan. Vpisanih je bilo več slovenskih poslancev, ki bi lahko iz svoje srede izvolili generalnega govornika. Tega pa niso storili, ker niso hoteli vzeti dr. Tavčarju prilike, da pride do besede. To je bilo gotovo lažno. Manj lažno pa je, ako kdo zasebne razgovore uporablja v javni seji, kakor je to storil dr. Tavčar glede čeških poslancev. Z njegovim govorom se pečamo na drugem mestu.

Za običajnimi stvarnimi popravki se je vršilo glasovanje, ki je mnoge iznenadilo. Za nujnost je vstalo 227 poslancev, proti le 46. Proti so glasovali le veleposestniki na levi in desni, vsenemci, trije slovenski liberalci in češki nar. socialci. Tudi češki agrarci so glasovali za nujnost. Ko je bil znan izid glasovanja, nastalo je viharno ploskanje. Vsenemci pa zaženo nepopisen krik, ki se je ponavljal tudi pozneje ves čas, ko je prvi govoril poročevalec dr. Löcker.

Za splošno razpravo o načrtu je oglašanih 56 proti- in 85 zagovornikov. Danes so govorili prof. Sylva Tarouca, Ofner in Schönerer. Schönerer je one nemške poslance, ki so za volilno reformo, psoval z »izdajalci«, upil, da bodo z volilno reformo prišli Slovani v Avstriji do moči ter je končno klical: »Heil ognjišču naše bodočnosti! Heil država Hohenzollerncevi!« Splošna razprava utegne trajati do nedelje. Vpisani so skoraj vsi člani »Slovsanske zveze«, a utegneta priti na vrsto le dr. Voušek in Šuklje. Glavne bitke bodo v nadrobni razpravi, ko pridejo na vrsto volilni okraji v posameznih deželah.

Jutri, v četrtek, ob 11. uri dopoldne je zopet seja. Stein je koncem današnje seje predlagal, da naj bo seja ob 10. uri, a zbornica je Steinov predlog odklonila z 121 proti 10 glasovom.

PARLAMENTARNE VESTI.

Pododsek za posvetovanje o predlogi glede Lloydja se je včeraj popoldne sestel. Za predsednika odseka je izvoljen poslanec Schwegel, za podpredsednika dr. Sylvester in za referenta dvorni svetnik Vukovič.

Nemška ljudska stranka se namerava postaviti za to, da se absolutom dvorazrednih trgovskih sol olajša vojaška dolžnost.

Proračunski odsek je imel danes dopoldne seja. Razpravljal je o nujnem predlogu, ki mu ga je zbornica izročila 24. oktobra, da se izboljša položaj poštinih in brozajvnim uslužbencem. Poročal je poslanec Hofmann Wellenhof.

Danes se vrši tudi seja načelnikov klubov, ki sklepa, kako se izvrši generalna in specialna debata o volilni reformi.

DEŽELNA AVTONOMIJA.

(Pogovor »Slovenčevega« poljskega dopisnika z uglednim poljskim politikom.)

O tem predmetu sem se razgovarjal z nekim vplivnim poljskim politikom. Tu podajam vsebino njegovih misli:

»Vi bi radi narodno avtonomijo in ste nasprotniki deželne avtonomije. Toda ali si sploh predstavljate, kaj bi bilo to: narodna avtonomija! »Narodna avtonomija« bi se reklo, če vsak narod sam skrbi za svoje narodne zadeve. Narodna zadeva je pa sploh vse, kar se vrši med narodom od javnih činiteljev: šola, uradovanje, gospodarske zadeve itd. Ako bi obveljala narodna avtonomija, bi moral torej vsak narod imeti svoje finance. V istem mestu ni bila n. pr. nemška, laška in slovenska pošta; nemško, laško in slovensko sodišče itd. Kdor bi šel plačat davek, bi se moral legitimirati, katere narodnosti je, da bi se davek oddal v dotično blagajnico in kdor bi šel kupit cigareto ali pošno znamko, bi moral trafikantnji razodeti svojo narod-

nost, da bi ona vedela, v katero škatljico naj vrže dotične krajcarje. Z eno besedo: Popolna narodna avtonomija bi privedla do absurda, in to je najboljši dokaz, da je geslo »narodna avtonomija«, ako se izključi teritorialna avtonomija, samo fraza. Mogoča je samo teritorialna avtonomija, ker je pa teritorialna ločitev narodnosti nemogoča, naj se postavno zagotovi v vsaki deželi pravica narodne manjšine. — Nerazumljivo je tudi, zakaj se Slovenci tako bojite teritorialne deželne avtonomije?

Galicija bi se s tem ekonomično in politično neizmerno okrepila in Galicija je največja avstrijska dežela in edina, ki ima popolnoma slovenski značaj. Dežele češke krone bi postale potem nepremagljive trdnjave proti nemškemu navalu, vi Slovenci pridobite na Kranjskem neizmerno, ker se lahko razvijate svobodno, istotako na Primorskem, kjer lahko dobite v roke večino. Na Koroškem ne izgubite ničesar od vaših političnih pravic, kjer sploh ničesar nimate. Nasprotno bi imeli koroški Slovenci veliko oporo na popolnoma slovenski Kranjski. Mi Poljaki in tudi Čehi bi podpirali potem Slovence, da se odtrga slovenski del Stajerske in Koroške od nemškega in pridruži Kranjski in potem bi mi bili tudi tako silni, da bi to dosegli.

Ako pride kedaj v Avstriji slovenski element na površje in če se Avstrija prekroji v slovensko državo, zgodilo se bo to samo na podlagi deželne avtonomije.

Za informacijo podajamo te misli, ki smo jih sicer že večkrat čuli od Poljakov. Naše stališče je jasno. Zato, da bi bilo v Galiciji Poljakom lažje, ne moremo žrtvovati svojih rojakov njihovim zagrizenim nasprotnikom, ki n. pr. v Istri in Trstu taje celo eksistenco Slovencev.

NASKOK ČEHOV NA BUDJEJEVICE.

V Budjejevicah se vedno voli III. razred ter bo tozadevni volilni akt še-le jutri zaključen. Obe stranki: Nemci in Čehi imajo skoro enako upanje do zmage. Med Nemci in Čehi se ponavljajo izgredi. V Budjejevice se je pripeljalo več vsenemških poslancev.

Češki volilci so z velikim navdušenjem po končani včerajšnji volitvi nesli svojega osivelega voditelja dr. Zátka v njegovo stanovanje. Podnevi in ponoči stražijo vol. posodo in vol. sobo češki Sokoli, da tako onemogočijo Nemcem sleparije.

NAGODBENA POGAJANJA.

Budimpeštanski listi poročajo, da bodo nagodbena pogajanja končana prihodnji teden. Namerava se izvršiti nagodbo še pred začetkom l. 1907 tako, da bo načrt že v prvih dneh prihodnjega leta lahko predložen parlamentu.

VOLITVE V AMERIKI.

V državi New York so zmagali pri volitvah na vsej črti republikanci. Hughes je izvoljen s 55.000 glasovi večine za guvernerja. Vlada je izdala 10.000 povelj za aretacije vsled volilnih sleparij.

RUSIJA.

Iz Jekaterinoslava poročajo, da je napadlo 20 roparjev pošto, ranilo voznika in enega policaja in odneslo 6300 rubljev denarja.

Mesto Baku je ustavilo plačevanje državi in privatnim osebam. Torej bankerot!

Vse vesti o ustanovljenju namestništva na Poljskem so neresnične.

Iz Carskega Sela javljajo, da je plem. Aehrenthal izročil carju svojo odpuščeno in se s svojo ženo poslovil od carske dvojice.

BURNA SEJA V SRBSKI SKUPŠČINI.

Včeraj so bili v srbski skupščini burni prizori. Minister za notranje zadeve Protić je odgovarjal na interpelacijo poslancev Rafailoviča in Marinkoviča radi konfisciranja neke tiskarne v nekem privatnem stanovanju. Minister je izjavil, da se je mislilo, da je tiskarna last časnikarja Sibarica, ki je radi raznih časnikarskih deliktov dolžan državi na 2000 dolarjev, še le pozneje se je izvedelo, da je tiskarna last nekoga drugega. Rafailovič kriči na ministra: »Jaz bom Vaše zarotniško srce že pomiril. Proti vsakemu, ki me naziva tujeja agenta, bom nastopil z revolverjem!« Predsednik radi hrupa prekine seja. Poslanec Nektarijevič zakliče Rafailoviču, da je agent Sibaricev. Rafailovič skoči k Nektarijeviču in ga udari s pestjo v obraz. Ko je bila seja zopet otvorjena je Rafailovič obžaloval svoje dejanje. Skupščina je sklenila, da svoje zasedanje odgodi do 24. novembra.

Čuje se, da Pasič ne odstopi in da so vse vesti o njegovem odstopu in o srbski ministrski krizi neresnične.

Dnevne novice.

+ Žirovska svetovna politika. V včerajšnjem »Narodu« beremo v notici, ki se v nji napada naš škof, te-le besede:

»Na Francoskem se je pač uredilo v neizmerno korist ondotnega prebivalstva razmerje med cerkvijo in državo, kakor to zahteva zdrav razum in duh časa, a cerkve se ni niti ene podrlo, kakor tudi ne preganjalo neopravičeno kakega katoliškega duhovnika. Zetli je pač, da bi se tudi v Avstriji uredilo razmerje med cerkvijo in državo tako, kakor se to ravno dovršuje na Francoskem.«

Spredaj je zapisano: Iz Žirov se nam piše. Res ganiti mora človeka, ko vidi, kako politična liberalna zavednost sega celo v Žiri, kjer imajo, kakor se vidi, tako odlične strokovnjake za »zdrav razum in duh časa«.

+ Nemški narodni svet nameravajo ustanoviti za Kočevje.

+ Liberalni napori. Dež. vlada je potrdila pravila »Slovenskega kmetijskega društva« s sedežem v Medvodah. Delokrog tega društva bo v občinah Medvode in Škofja Loka. Društveni delokrog bo »gospodarski in politični« prirejati hoče »poučne shode« in širiti brošure.

+ Sleparski agenti. Vnebovpjoča krivica se je zgodila četi izseljencev, ki jih je zbiral agent, naj bi šli preko Geneve v Brazilijo. Ko jih je nabral za en parnik, je ta odplul proti Kaplandu in jih je tam izkrcal. Med njimi je tudi več naših rojakov, zlasti iz hrenoviške župnije. Državnim poslancem priporočamo ta dogodek, da store v varstvo naših rojakov primerne korake; Slovence pa iznova svarimo naj se ogibljejo poti preko Laškega, in naj se izseljenci rajši podajo preko Trsta po avstrijski progji v tuji svet.

+ »Narodova nesramnost«. »Slovenski Narod« je predvčerajšnjim nesramno napadel g. Frana Govekarja, ker je »Slovenec« že sredo priobčil vsebino opere »Ruslan in Ljudmila«. Da bo občinstvo prav cenilo »Narodovo nesramnost«, konstatiramo, da prinašamo, kakor »Narod« vsak dan oficijelna naznanila in reklamne notice iz gledališke pisarne in da prinašamo kakor »Narod«, o vsaki novi operi in drami pred prestavo informativne referate. Te referate pišejo za »Narod« razni odborniki, za »Slovenca« pa jih je oskrbelo uredništvo samo. Tudi o »Ruslanu in Ljudmili« bi bilo uredništvo samo oskrbelo tak informativen referat, toda to ni bilo možno, ker ni dobili v knjigotržnicah nobenega teksta. Zato je prinesel »Slovenec«, kakor »Narod«, oficijelen referat iz gledališke pisarne. »Narod«, bi bil svoj podlistič prinesel lahko že v ponedeljek, a ga je odrazil do predzadnjega dne; »Slovenec« pa ga je prinesel istega dne, ko se mu je doposlal. Uredništvo »Slovenca« je prostovoljno dalo napraviti sto iztiskov vsebine opere ter je teh 100 iztiskov intendanci brezplačno poklonilo. Blagajništvo »Dramatičnega društva« pa je dalo, čisto pravilno, te iztiske po par vinarjev prodajati med gledališke posetnike na korist gledališki blagajnici. Firma »Katoliške tiskarne« se je izpustila, ker je bila vsebina že pri vladi in drž. pravdnistvu cenzurirana v »Slovencu«. »Narod« pa je šel med denuncijante ter psuje lastne pristaše! Fej! Do informacij iz gledališke pisarne ima »Slovenec« iste pravice, ko »Narod«, ker ina prav tako sedež v gledališču, kot »Narod«; drugih informacij pa ni »Slovenec« nikdar dobil, niti iskal!

— Nemški učitelj v Domžalah aretiran. Znani vsenemški hujškač nemški učitelj Wisiani v Domžalah je bil včeraj aretiran. Dolže ga nenravnosti. Ta učitelj je bil kriv vsega sovraštva v Domžalah, on je hujskal Tirolece proti Slovincem in bil pravi provzročitelj vsega sovraštva.

— Zborovanje centralne zveze poštinih oficijantov in aspirantov se je vršilo 7. novembra na Dunaju. Prisotni so bili zastopniki iz cele Avstrije, sekcijski svetnik Pachner kot zastopnik trgovskega ministrstva in več poslancev. Pachner je izjavil, da lahko računajo na dobrohotnost vlade. Resolucija se glasi, naj se poštinih oficijantom znane zahteve končno izpolnijo.

— Trgovski in obrtni shod priredi v nedeljo, dne 11. t. m., ob 5. uri popoldne v Nabrežini v gostilniških prostorih gosp. Nemiča »Trgovsko in obrtno društvo iz Gorice«.

— Prispevek k vprašanju slovensko-italijanskega sporazumljenja. — Hrvatski listi poročajo, da vlada v Zadru po dogodkih s Sokolaši uprav turške razmere. Posebno imajo italijanski divjaki na piki dijake tamojšnje hrvatske gimnazije in moške preparandije v Arbanasih. Ravnatelja omenjenih učilišč namerujeta predložiti poročilo o teh sistematičnih napadih na dijake poverjenih jima šol ter zahtevati, da se ukrenejo potrebne odredbe proti tem sramotnim provokacijam in napadom.

— Slovenci na Dunaju. Slov. kat. izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju, V/1, Franzensgasse 14, nam poroča: Služba božja za mesec november bo v nedeljo, 11. t. m., ob pol 3. uri popoldne v cerkvi sv. Antona, XV. Pouthongasse 16. V nedeljo 25. novembra bo sv. maša za žive in mrtve člane »Straže« v isti cerkvi ob 10. uri dopoldne, kamor vse Slovence najtopleje vabimo. — »Martinov večer« priredi »Straža« na Martinovo nedeljo 11. t. m. v koncertni dvorani g. Karola Holuba, XII. Schönbrunnerstrasse 186, vhod iz Kobingerasse, s sodelovanjem društvenega pevskega in tamburaškega zbora. Spored: 1. Farkaš: Sokolska koračnica, tamburaški zbor; 2. Ant. Nedved: »Naša zvezda«, mešani zbor; 3. Parma-Farkaš: »Mladi vojak«, tamburaški zbor; 4. Jenko: »Pogovor z domom«, mešani zbor; 5. *** »Danica«, tamburaški zbor; 6. E. Adamič: a) »Lipica«, b) »Ko bi rosica bila...«, mešana zbor; 7. *** »Ljubičin sen«, tamburaški zbor; 8. Narodna-M. B.: a) »Slavček«, b) Lavdon, mešana zbor; 9. Farkaš: »Na valovih jadranskega morja«, tamburaški zbor. Po koncertu prosta zabava s plesom. Živa »Martinova goska!« Vstopnina prosta. Začetek točno ob pol 6. uri zv. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Č. g. svetnik župnik Ažman se jutri vrne iz tukajšnjega »Leonišča« med svoje Gorjance, ki ga že komaj pričakujejo in mu ob tej priliki hočejo na posebne načine pokazati, kako ga spoštujejo in ljubijo. Z Gorjani se tudi mi veselimo, da se je g. župnik tako okrepčal ter mu želimo, da bi še dolgo vrsto let zdrav in čvrst deloval Bogu na čast in domovini v korist!

— Kolegine na avstrijskih vseučiliščih nameravajo zvišati na 4 K 20 vin.

— Na Legovem grobu v Pragi je dne 1. t. m. zapel pevski zbor akad. društva »Hirija« dve žalostinki.

— **Nov brzovlak.** Južna železnica uvede 1. maja 1907 nov brzovlak, ki bo odhajal iz Trsta ob 9. uri dopoldne ter bo imel svoje zveze z brzovlaki v Inomest in Bolcan na Tirolskem.

— **Zužemberk električno razsvetljen.** Električno razsvetljavo bo v kratkem dobil Zužemberk iz elektrarne, ki se napravi na Dvoru.

— **Pri pranju perila utonila.** Dne 5. marca je na Selih pri Šmarji na Dolenjskem 55 let stara Uršula Kačun prala perilo. Padla je v vodo in utonila. Mrtvo so potegnili iz vode.

— **Nove bosenske zmanke,** na katerih se blišči »Bosnien Hercegovina«, niso uničili, ampak so jih že dali v promet.

— **Mleko v Zagrebu se podraži.** Zagrebški liferanti mleka so sklenili, da podraže s 1. decembrom liter mleka za 4 vinarje, tako da bo veljal v Zagrebu liter mleka 24 vinarjev.

— **Leposlovna knjižnica.** I. zvezek. Razporeka. Predvčerajšnje naše poročilo popravljamo v toliko, da stane broširan izvod 2 K, lično v platno vezan po pošti K 3,08.

Štajerske novice.

— **Nastop državnega poslanca g. dr. Korošca** v predvčerajšnji seji državnega zbora je uprav imponiral. Vse se strinja s tem, da je slovenska delegacija v dr. Korošču dobila izbornu moč. Praška »Politik« pravi o dr. Korošču, da se je pokazal izbornega ognjevitiga govornika.

— **Društvo dušnih pastirjev** in katechetov lavantinske škofije je imelo včeraj v dvorani celjske posojilnice svoj shod. Shod je bil strogo zaupen in se ga ni smel nikdo udeležiti, kdor ni član omenjenega društva. Namen shoda in predmet posvetovanj so še stroga tajnost.

— **Knezoškola dr. Napotnika** je včeraj sprejel sv. oče v avdienci.

— **Poroči se dne 10. t. m.** v Rogatcu gosp. Josip Wresnik, c. kr. davčni pristav, z gđno. Milko Kišiček.

— **Preirigana babnica.** V neko gostilno na Savi pri Celju je prišla pred nekajimi dnevi ženska, po obleki soditi boljših stanov. Naročila si je četrta vina, in ko je to izpila, plačala z večjim denarjem. Gostilničarka je šla v sosednjo sobo menjat, pri čemer jo je ptujka skozi špranjo pri vratih opazovala. Ženskemu gostu je vino tako ugajalo, da si je naročila še eno merico. Ko je prišla gostilničarka s pijačo iz kleti, je šla ptujka na potrebo, pa je ni bilo sploh več nazaj. Domača dekla jo je opazila od daleč bežati, in to je vzbudilo v gostilničarki sum, da ima njen gost poseben vzrok bežati. Šla je pogledat v svojo denarno omaro in se prepričala, da ji je ptujka v času, ko je šla po vino, ukradla 42 kron iz omare. Tatico so kmalu prijeli ter se je izkazala kot neka Alojzija Hiller, doma iz Celovca. Izpočetka se je delala noro, nazadnje pa je le svojo tatvino pametno priznala.

— **Poročil se bo dne 12. t. m.** v Petrovčah g. dr. Ernest Kalan, odvetniški koncipijent na Dunaju, z gđno. Elo Bergmann, hčerko gospoda dr. Mihaela Bergmanna v Zalcu.

— **Stekli psi v celjskem okrožju.** Še vedno ni miru pred steklimi psi. V Gotovljah pri Zalcu je stekel pes obrizel več ljudi in živine. Istotako je več steklih psov v konjiški okolici. Bolezen je precej razširjena.

— **Stavkati nameravajo rudarski akademiki** v Ljubnem. V rektorijevi navzočnosti so sklenili, da tako dolgo ne obiskujejo predavanja, dokler jim ne obljubi zgraditi prihodnjjo spomlad poljedelsko ministrstvo novo visoko šolo, dokler se ne zavrnejo še nerešene sprememne prošnje tujih dijakov in se šolnina za nje ne zviša.

— **Nov gorilec.** V Gradcu delajo te dni poskuse z novim Wouwermanovim gorilcem, kateri je baje tako popoln, da daje bolj-šo luč nego Auerjev in porabi manj plina.

Koroške novice.

— **k Blazna ženska obesila svojega otroka in sebe.** Iz Celovca se nam poroča: 33-letna tobačna delavka Ivanka Scherzinger je 5. t. m. okoli 11. ure dopoldne, v stanovanju pri Sv. Petru v Celovcu obesila svojega triletnega sinčka Otona in potem še sama sebe. Po izpovedbi njene matere je bila imenovana že izza otročjih let vedno bolj otožna. To stanje se ji je pa še bolj poslabšalo, ko jo je neki huzarski četovodja, s katerim je imela razmerje, pred enim letom za vedno zapustil. Bila je že tudi v norišnici ter je bila 4. t. m. kot ozdravljena iz blaznice odpuščena. Usodnega dne so sosedje slišali, kako da je imenovana zabijala žebelj v steno, kamor je potem sinčka in sebe obesila. Slišali so tudi otroka govoriti, kako je mater prosil, da naj nikar tega ne stori. Nobeden pa ni slutil, da se bode kaj hudega pripetilo. Pri njej so našli tudi eno pismo, katero so oddali vsled vsebine državnemu pravdnistvu. Nesrečnica je obesila najprvo svojega otroka, katerega je, ko je bil mrtev snela in na posteljo položila, potem pa na ravno tisto vrstico in kljuko sama sebe

— **k Porotne obravnave v Celovcu** se prično 26. t. m.

Ljubljanske novice.

— **lj Ljudski shod.** Po Ljubljani krožijo listki z naslednjo vsebino: Someščani! Kranjski deželni odbor je vpokojil vodjo deželne blaznice na Studencu dr. J. vitezja Bleiweisa; prepovedal je ordinariju dr. Divjaku izvrševanje privatne prakse, odpustil pa je hipoma ordinarija dr. Robido. To neenako ravnanje z zdravniškim osebjem na zavodu take važ-

nosti, kakršne je umobolnica, mora tembolj osupniti prebivalstvo, ker je splošno znano, da se je ravno dr. Robida mnogo trudil za reforme in za odstranitev nedostatkov in nerednosti na Studencu ter dela sumarična justica deželnega odbora vtisk, da se je hotel enostavno iznebiti zdravnika, ki mu je postal neprijeten v javnosti. Odpust dr. Robide ima na sebi znamenje maščevanja in kabinetne justice ter vzemirja vse kroge, ker še bolj obuja sum, da so deželni uradniki in uslužbenci na Kranjskem res brezpravni in da vladajo pri raznih deželnih zavodih javnosti prikrivane, a vendar kričeče razmere. Te reči se tičejo nedvomno vsega prebivalstva in silijo javnost, da se peča z njimi. Zato priredi podpisani odbor v nedeljo, 11. novembra, ob pol 10. dopoldne ljudski shod v veliki dvorani hotela »Union« z dnevnim redom: Deželni odbor, blaznica na Studencu in deželni zavodi sploh. — Someščani! Prihitite na ta shod brez razlike političnega mišljenja, kajti kar se je zgodilo v umobolnici, je memento vsem! Deželni odbor je organ cele dežele in vse prebivalstvo ima pravico vedeti, kako vlada in kakšne so razmere pod njegovim ravnanjem. Povabljeni so deželni glavar, vsi deželni odborniki ter vsi gospodje deželni poslanci. Zanimiv je ta shod, ker ga ne sklicuje nobena stranka, marveč osebe najrazličnejših političnih struj, samo »Narodovec« ni nobenega. Tam namreč tudi deželne dobrodnele zavode merijo samo po tem, koliko koristijo dr. Tavčarjevi stranki. Zato jim je bil pa n. pr. dr. Robida, dokler je držal z »Narodom«, najrazboritejši psihiater, sinoči pa »Narod« pravi, da se dr. Robidu ni zgodila nobena krivica. »Slov. Narod« je očitno glasilo deželnega odbora; zato ni svoboden. »Slovenec« pa stoji v znamenju odkrite opozicije proti večini deželnega odbora in zato lahko objektivno zasleduje vse, kar se ga tiče. Bomo videli, kaj pride!

— **lj Režiserja slovenske opere g. Ráneka** je včeraj odbor »Dramatičnega društva« odpustil iz službe, ker je včeraj na cesti napadel nekega društvenega odbornika.

— **lj Koncert na citre.** Danes in jutri je v vinski kleti »Uniona« koncert na citre. Svira tercet s sodelovanjem prvega štajerskega citrarja Roberta Mayerja. Začetek ob 8. uri zvečer.

— *** Zanimiva slika razstavljena.** V izložbenem oknu g. Hribarjeve knjižarne v Šelenburgovih ulicah je te dni razstavljena slika Srečka Magoliča »Lattermanov drevored«. Srečko Magolič je med nami že znan kot pokrajinski slikar. Tudi slovenski ilustrovani listi so prinesli že več reprodukcij njegovih risb in slik. Kot pokrajinar si izbira Magolič kaj srečnih motivov in jih obdela s posebno ljubeznijo in pridnostjo. Predvsem draga mu je najbližja okolica Ljubljane. V svoji najnovejši sliki »Lattermanov drevored« je Magolič prav posebno pokazal svojo slikarsko marljivost. Na prvi pogled se razveseli slike. Že zaradi tega ker ti predstavlja najlepše šetališče Ljubljane. Pa je tudi slika lepa. Magolič je naslikal drevored žareč v jasnem jesenskem dnevu. Listje divjega kostanja je porumenelo, deloma že popadalo na tla. Zarki jesenskega solnca razsvetljujejo drevored; vrzeli med vejicem in listjem sijejo na pot ter napravljajo na tleh karakteristične in živahne svetlobne efekte. Skozi drevje pa gleda krasno modro jesensko nebo. Jesenski mir je hotel predstaviti slikar, zato je privzel v sliko le štiri osebe kot štafaže. Vse barve so naravne, priključive, harmonične. Tudi perspektivo, v risbi in v barvah, je slikar izredno dobro pogodil. To je vzrok da je slika zelo plastična krepka in jasna. Magoličeva slika pa postane prav lahko kmalu zgodovinske vrednosti. Zato je želeli da pride slika v javno last. Saj vemo, kako hitro se je v zadnjem desetletju izpremenilo zunanje lice Ljubljane. Lattermanovega drevoreda že skoraj polovica manjka. Zato naj omenim sledeče. Ali bi ne bilo mogoče, da se stara Ljubljana ohrani in slikah? Hvaležno delo imajo tu domači slikarji. Naj kot na zgled opozorimo na krasne akvarele češkega slikarja V. Janse, ki je v sto slikah podal dragoceno galerijo stare Prage. V Ljubljani je mnogo zanimivosti, čeprav se je vsled potresa tako naglo podiralo in reguliralo, da se niti v slikah ni moglo ohraniti mnogo zanimivih strani mesta. Prepozno pa še ni. Morda bi ne bilo nemogoče, da bi mesto samo vzdrnilo slovenske slikarje. Lepa galerija slik zgodovinsko zanimivih spomenikov in pokrajinskih motivov bi mogla krasiti veliko dvorano ali zbirko slik v prihodnji novi mestni hiši. Seveda bi ne smele biti te slike površne, šele pričete slike ali meglene fantazije trenutnega subjektivnega razpoloženja slikarjevega. Treba bi bilo vglobiti se v stvar in jo naslikati, kakor jo vidi zdrav, estetično izobraženo oko. Tako je slikal V. Jansa staro Prago. Torej na delo!

— **lj V »Slov. kršč. socialni zvezi«** je predvčeraj predaval gosp. Rožan o rusko-japonski vojski. Razložil je najprvo ustavo obeh držav, zatem pa je v kratkih potezah opisal vzrok te vojske in kako je v tej podlegla Ruska po brezbriznosti onih, ki bi morali v prvi vrsti skrbeti za blagor domovine. S pomočjo skioptičnih slik je seznanil poslušalce z vladarji obeh držav in različnimi vojskovodji. Jako zanimive so bile tudi slike posameznih prizorov iz vojske, kakor n. pr. potop bojnih ladij, ki so zadele na pomorske mine, izkrcavanje Japoncev na Koreji, boj v vodi, oblega Port Arturia, konec baltičkega brodovja itd. Da je bilo zanimanje za predavanje veliko, je pričala popolnoma napolnjena dvorana. Sploh pa je število poslušalcev pri letošnjih predavanjih tako naraslo, da bo dvorana »Zveze« kmalu premajhna. — Prihodnji torek predava č. g. dr. J e r š e, Ker g. dr. Jeršetova predavanja vzbujajo vedno veliko zanimanje, bo

gotovo tudi prihodnji torek dvorana »Slov. kršč. socialne zveze« polna.

— **lj Martinova nedelja.** Velik koncert društvene godbe z izbranim sporedom se bode vršil v nedeljo, dne 11. novembra, v veliki dvorani hotela »Union«. Začetek ob osmi uri zvečer.

— **lj Društvo slovenskih profesorjev** priredi drugi prijateljski sestanek v soboto, dne 10. t. m. ob 8. zvečer v restavraciji »Narodnega doma« v Ljubljani. K udeležbi vse člane vlijudno vabi — odbor.

— **lj Podčastniki tukajšnje garnizije** prirede v petek dne 9. t. m. v »Meščanski pivarni« (Rasberger), na Sv. Petra cesti, obiteljski večer združen z vojaškim koncertom. Začetek ob 8. uri.

— *** Koncert »Glasbene Matic«.** Poleg »Ševčikovega kvarteta« na lok nastopi pri koncertu »Glasbene Matic« v ponedeljek, dne 12. novembra tudi koncertni zbor »Glasbene Matic«, ki bo pod vodstvom g. koncertnega vodje M. Hubada izvajal dve točki: Mokranjčevega »Kozarja«, šaljiv srbsko-makedonski mešan zbor, in Procházkovo »Ljubezenski«. St. St. Mokranjec je najznamenitejši srbski skladatelj, ki je po svojih narodnih pesnih zaslovel po vsej Evropi. Več njegovih »rukovet« je »Glasbena Matica« že izvajala in vselej so izzvali veliko oduševljenje. Gospod Procházka pa je itak znan kot ženalen slovenski skladatelj, čegar mnogobrojne skladbe so se že opetovano visoko nagradile od države in od čeških društev. O »Ševčikovem kvartetu« piše dalje n. pr. »Grazer Montags-Zeitung«: Dosegli so tehniško in umetniško popolnost, ki zagotavlja njih združitvi odlično mesto med koncertujočimi kvarteti. Priznati se jim mora dovršeno obvladanje izvedenih kompozicij, lepoto zvoka, vzlet in ognjevitost kakor tudi do najmanjših posameznosti dovršeno skupno igranje. Njih izvirno glasbenstvo se je pokazalo osobito v Dvořakovem kvartetu F-dur. (Ta se bo izvajal tudi v Ljubljani). Graška »Tagespost« pa piše: V »Ševčikovem kvartetu« je nastal »Českemu kvartetu« nevaren tekmeč... Odlikujejo se po polnem, gorkem tonu, po nenavadno prožnem, pri tem elegantnem vodu loka, ki ga podpira vedno popolno prosto držanje telesa. Redkokedaj se čuje tako zvočkovit »pizzicato« v forte in v piano. Na visoki stopinji stoji skupnost igre, izstopanje in odnehavanje posameznih glasov na pravem mestu... Kdor Beethovna tako tolmači, ta pripada med izvoljence na polju reprodukcije... Na koncu je bil viharen plosk in opetovano izklicanje. — Tako graški nemški listi o slovenskih umetnikih! S tem je vse povedano. Naše glasboljubno občinstvo naj torej nikar ne zamudi lepe prilike, ko se mu obeta tak izreden užitek! Opozarjamo, da priredi koncert »Glasbena Matica« na lastne stroške. Vstopnice se dobivajo v trafikki gospe Šešarkove.

— **lj Repertoir slovenskega gledališča.** Jutri v petek prvič na slovenskem odru veseloigra »Na višava h«, v kateri igra ves dramski ensemble. Veseloigra »Na višava h« je obenem rahla satira na »nadčloveštvo«, zlorabljeno Nietzschejanstvo in na izrastke ženske emancipacije. Glavne vloge igrayo ga. Taborska, g. nadrežiser Taborský in g. Boleška.

— **lj S kuhinjskim nožem** je pretil včeraj popoldne 40letni hlapec Anton Škerlj uslužbencem na Počivavnikovi pristavi v Mestnem logu. Poklicali so policijskega stražnika, ki je Škerlja aretoval.

— **lj Brez voznega listka** se je danes zjutraj pripeljal po železnici v Ljubljano 34letni delavec Anton Kotzbeč iz Maribora. Na južnem kolodvoru so ga prijeli in izročili policiji.

— **lj Denarnico popustil** je včeraj neki gospod v krojaški delavnici gospoda Kraigherja na Kongresnem trgu. Dobi se jo na policiji.

— **lj Nepošten hlapec.** Predvčerajšnjim se ga je bil neki premogarski hlapec za prodani premog tako »navlekkel«, da je dirjal po ulicah s konji tako, da so prišli ti vsi premočeni domov. Ko ga je gospodar zato prijel, se je hlapec spustil v njega. Poklicani policijski stražnik je pijanega hlapca aretoval.

— **lj Razpisana je služba** magistratnega pisarniškega praktikanta.

Gospodarstvo.

— **g Živinski semenj** bo v Spodnjih Gorjah pri Bledu v soboto dne 10. t. m. Železniška zveza v Spodnje Gorje je na vse strani ugodna, tako da je kupcem prihod olajšan in okrajšan.

Razne stvari.

— **Obsodba kovarice Riehl.** Proces o podjetju kovarice Riehl na Dunaju se je vršil pet dni. V tem času so prišle razmere na dan, ki so tako nečuvne, da kriče do neba. Včeraj, 7. novembra, je bila izrečena obsodba. V sodni dvorani se je vse trlo občinstva, in policija je imela dosti posla, da je preprečila vsako nesrečo. Ob četrta na 6. uro popoldne je stopil v dvorano sodni dvor. Navzoči so bili vsi obtoženci, samo Riehlove ni bilo. Predsednik je izjavil sledečo obsodbo: Regina Riehl je obsojena vsled zapeljave k javnemu nasilstvu, vsled omejitve osebne prostosti, vsled goljufije zaradi zapeljave h krivemu pričevanju, vsled ponevetjenja in kovarenja na tri in pol leta težke ječe, poostrene vsako četrletje s postom, Antonija Pollak (ta je bila v vseh stvareh pomočnica Riehlove) je obsojena vsled omejitve osebne prostosti in vsled goljufije na eno leto težke ječe, in Friderik König vsled omejitve osebne prostosti na osem mesecev težke ječe in zadnja dva meseca na štiri postne dni. Sedem deklet, ki so obtožene krivega pričevanja, je dobilo kazni od štirinajst dni do štirih mesecev. Rieh-

lova mora poleg tega plačati dvanajstim dekletom vsled omejevanja prostosti odškodnino, ki znaša skupno 2800 K. Zagovornik Riehlove je vložil — ničnostno pritožbo!

— **Za novega šefa avstrijskega generalnega štaba** bo imenovan baje bivši vojni minister vitez Pitreich.

— **Proces Rutthofer.** Najvišji sodni dvor je ničnostno pritožbo zagovornika v procesu Rutthofer odbil, in ugodil pritožbi državnega pravdnistva in povečal kazen Rutthoferjevo od sedem na deset let težke ječe.

— **Trdovratni mesarji.** Mesarji, s katerimi je poljedelsko ministrstvo tako slabo postopalo, so sklenili ne oziraje se na to naročiti iz Argentine večer 285 volov in jih v Trstu zaklati.

— **Stavka v zagrebški tovarni kož** se zopet pripravlja, ker je vodstvo tovarne odpustilo nekaj delavcev.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOLILNA REFORMA V DRŽ. ZBORU.

— **Dunaj, 8. novembra.** Danes je državna zbornica nadaljevala drugo branje predloge o volilni reformi. Poslanec Breiter je izjavil, da je pristaš splošne in enake vol. pravice izjaviti se le mora proti koncesijam Poljakom. Na to je govoril Casper, za njim pa soc. demokrat dr. Adler, ki je povdarjal, da je vol. reforma na eni strani kompromis med narodi, na drugi strani pa ima nekaj znamenj nasilstva posebno na Rusinih. Bila bi velika napaka, ako bi se vol. reforma radi teh napak zavrgla. Soc. demokratje so po sestavi vol. okrožij silno oškodovani. Kljub pomanjkljivosti vol. reforme, bodo soc. demokratje glasovali za vol. reformo ter bodo stavili kolikor mogoče malo poboljševalnih predlogov, odločno bodo pa nastopili proti vsakemu poslabšanju vol. reforme, posebno pa proti pluralitetni vol. pravici.

— **Dunaj, 8. novembra.** Za dr. Adlerjem sta govorila v državnem zboru še Rusin Romančuk in Šramek. Danes bo skoro gotovo govoril tudi ministrski predsednik Beck. Generalna debata bo baje že jutri zaključena.

— **Dunaj, 8. novembra.** V današnji seji je govoril tudi dr. Weiskirchner. Sedaj govori ministrski predsednik Beck.

USTANOVNI SHOD HRVAŠKE KRŠC. SOC. STRANKE PRAVA.

— **Zagreb, 8. novembra.** Včeraj sta bili dve predkonferenci, zvečer slavnostno zborovanje v »Sokolovi« dvorani. Program in organizatorični načrt sta bila sprejeta z velikim navdušenjem. Danes dopoldne je bilo posvetovanje, popoldne je bil banket, zvečer je shod.

DR. LUEGER NEVARNO BOLAN.

— **Dunaj, 8. novembra.** Krščansko-socialni časopisi o boleznih dr. Luegerjevi težko pišejo, ker dr. Lueger pridno čita časopise. Največ sedaj dr. Lueger trpi na katarju v mehuru, kar mu provzroča strašne bolečine in na vedno pogostejše se ponavljajoči slabosti, ki ne izključuje katastrofe v kratkem času. V nedeljo je bral dr. Schöpfer v dr. Luegerjevi sobi sveto mašo, kar je dr. Luegerja silno veselilo. Dr. Lueger je hotel za celo mašo klečati, a so ga napadle slabosti, nakar so ga njegovi prijatelji dvignili. Dr. Lueger se premalo varuje in hoče še sedaj delati. Zdravniki so prepovedali mnoge obiske in zapovedali popolno mirnost. Zdravniki so izjavili, da vračajo vso odgovornost na dr. Luegerjevo okolico, ki naj pazi, da bo bolnik imel mir.

RAZMERE NA GRAŠKEM VSEUČILIŠČU.

— **Gradec, 8. novembra.** Nemški burši so na filozofičnem oddelku univerze tudi danes nadaljevali z obstrukcijo, ker je nekaj članov katoliške »Karoline« prišlo v društvenih barvah. Nemškonalionalno dijaštvo zahteva, da se »Karolincem« nošnja barv na univerzi prepove.

OBČINSKE VOLITVE V BUDJEJEVICAH.

— **Budjejevice, 8. novembra.** Včeraj je bila udeležba pri volitvi slaba. Od Čehov ni včeraj prišlo k volitvi 53 odstotkov, od Nemcev pa 75 odstotkov. Jutri bode volitev tretjega razreda končana.

OGRSKI DRŽAVNI ZBOR.

— **Budimpešta, 8. novembra.** Zbornica nadaljuje razpravo o podpiranju industrije. Včeraj je hrvaški govoril poslanec dr. Pintorovič. Zahteval je, naj se tudi hrvaško industrijo pravično podpira. — Trgovinski minister Košut je izjavil, da se hrvaški poslanci tako poslužujejo pravice govoriti v hrvaščini, da tudi on pričinja razumeti, kaj govore. Obljubil je, da bo tudi hrvaško industrijo krepko podpiral.

HIŠNA PREISKAVA V LVOVSKI BOLNIŠKI BLAGAJNI.

— **Lvov, 8. novembra.** Nedavno so bili ob meji aretirani neki Rusi in nekaj poljskih kmetov, pri katerih so dobili orožje, katerega so hoteli vtihotapiti v Rusijo. Pri enem aretiranih kmetov so dobili listke z naslovom uradnika Lvovske mestne bolniške blagajne. Vsled tega se je danes v prostorih bolniške blagajne vršila hišna preiskava.

RUSKI ROPARJI ODPELJALI TRGOVCA.

— **Moskva, 8. novembra.** V nekem moskovskem predkraju so roparji napadli trgovca in posestnika Solkova. Oropali so mu denarja in dragocenosti, potem pa naložili Solkova na voz in ga odpeljali seboj.

POVODENJ V RIVI.

— **Riva, 8. novembra.** Ker se je podri znal ten del napisa, je del mesta pod vodo. V mnogih prodajalnicah je velika škoda. Oškodovani so posebno nemški trgovci. Promet z Arko je pretrgan.

Staro železo, baker, cink in medenino
 kupuje po najvišjih cenah
Franc Stupica
 trgovina z železino
 na Marije Terezije cesti
 v Ljubljani. 863 24

Vsaka šivilja
 in tudi rodbina naj se takoj za poskušno naroči za 3 mesece za 16 K 3/25 na modni časnik
„Genre Parisien“.
 Najboljši in najcenejši časnik z navadnimi toaletami, 55-60 modelov, barvane slike s krojnimi vzorci, natančen opis slik v slovanskem jeziku.
 2419 6-3 Uprava „Genre Parisien“, Trident.

Tesarji
 se takoj sprejmo za dolgotrajno delo proti dobri plači pri stavbeniku 2507 2
Ferdo Trumlerju,
 Ljubljana, Cesta na Rožnik 31.

Oblastveno potrjeno učilišče
 za krojno risanje
Franja Desih
 Ljubljana, Stari trg 28.
 Dobi se tudi kraj po žirotni meri.

Ivan Jax & sin
 v Ljubljani, Dunajska cesta 17
 priporočata svojo bogato zalogo
šivalnih strojev
voznih koles
 in
 pisalnih strojev.
 Pouk v šivanju in v vezenju na stroje brezplačen.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu, p. n. gostilničarjem, trgovcem in drugim priporočam svojo bogato zalogo, lasno izdelanih in na razstavi v Parizu najvišje odlikovanih

mesenin
 kakor: 2529 3-1
gnjat (šunke) a la praške . à kg K 1:80
salame iz gnjati, krakovske salame " " " 2-
brunoviške salame " " " 1:40
hrenovke (frankobrodsk) 12 kos. " 2-
cerwelat klobasice . 26 " " 2-
fine kranjske klobase, velike 1 " " -36
fine kranjske klobase, manjše 12 " " 2-

Opozarjam na sezono svežih šunk, kakor tudi panzetta (carjevo meso) i. dr., i. dr.
 Razpošiljam na drobno in na debelo proti povzetju vse po najnižjih cenah. Za izvrstno blago in točno postrežbo se jamči.
 Pričakujoč mnogobrojnih naročil bilesjim z velespoštovanjem

Franc Golob,
 mesar in prekajevalec,
 v Sp. Šiški pri Ljubljani.

Naznanilo otvoritve.

Slavnemu p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici si usojam naznaniti, da se z dnem 10. novembra otvori v lastni hiši na Rimski cesti št. 19 2530 2-1

gostilna pri „Koruzniku“.

Točila se bodo le domača pristna vina ter bodo vedno na razpolago gorka in mrzla jedila najboljše kakovosti, vedno sveža.
 Obenem se priporoča častitemu občinstvu v isti hiši obstoječa, dobro urejena
mesarija.
 Na obilni obisk vabita velespoštovanjem
Marija in Andrej Marčan.

Prav dobro žgane
zidarske opeke

okolu 100.000 kosov, po 30 kron 1000 komadov, postavljeno na kolo-dvor Višnjagora, ima na prodaj
IVAN PONIKVAR, posestnik na Peščenjaku, p. Višnjagora. 2525 3-1

lišče se večja
meblovana soba

z dvema posteljema za gospoda in gospo, eventualno s porabo kuhinje.
 Naslov pove uredništvo „Slovenca“.

Kuharica

vajena gospodinjstva, želi dobiti službo v kakem župnišču v mestu ali na deželi.
 Naslov pove upravnitvo „Slovenca“.
 2 22 3-2

Zelo znižane cene!

zaradi prenapolnjenja zaloge:

Zimske jope za dame . od gl. 2:50 višje
obleka iz sukna 2:50
pelerina 2:50
havelok 2:50
dolga zimskasuknja 5-
sako iz kožuhovine 7:50

Največja in najlepša izbira konfekcije za gospode, dečke, dame in dekllice.

Angleško skladišče oblek
O. BERNATOVIC
 Ljubljana, Mestni trg št. 5.

!!!! Kašelj !!!!

Kdor nanj ne pazi, se zagreši na lastnem!
Kaiser-jeve karamele za prsa
 s 3 jelkami.
 Zdraviško preizkušene in priporočene proti kašlju, hripavosti, kataru, slezi in kataru v grlu.
 5120 not. potr. izpričeval dokazuje, da je res, kar se obljubuje. 2483 24-2
 Zavoj 20 in 40 vin. pri:
 lekarna pri orlu pri železnem mostu, deželna lekarna p. Mariji Pomagaj, E. Leustek, Ubald pl. Trnkoczy, Jos. Mayr in Piccoli v Ljubljani.

Zadružna mlekarina v Gorjah pri Bledu ponuja
čajno surovo maslo (Theebutter)

najfinejše kvalitete franko 2 K 60 h kilo.
 Ponudbe na naslov zgoraj imenovane mlekarne. 2520 6-2

Kavarna „Austria“

Danes, v četrtek, 8. novembra
sekstet na lok.
 Začetek ob 10. uri zvečer. 2526

Prodajalka
 izvežbana v špecerijski stroki, zmožna slovensčine in nemščine, dobra računarica dobi takoj službo. Plača po dogovoru. 2532 3-1
 J. OS. SCHUMI, Ljubljana. Gradišče.

Panorama Kosmorama
 v Ljubljani
 Dvorni trg števil. 3,
 pod „Narodno kavarno“.
 —o— 2527

Od 4. nov. do vstevši 10. nov. 1906:
 Spomin na potres v Ljubljani leta 1895 in izprehodi po Gorenjskem

Meščanski hotel „Lloyd“
 Danes, v četrtek, 8. novembra, priredi
ljubl. društvena godba koncert
 za člane.
 Nečlani plačajo 40 vinarjev.
 Začetek ob 1/2 8. uri zvečer.
 K mnogobrojnemu obisku vabi z velespoštovanjem
Dragotin Tausers
 restavrater. 2524 1-1

„Ljubljanska kreditna banka“
 Podružnica v SPLJETU. v Ljubljani, Špitalske ulice št. 2 Podružnica v CELOVCU.
 Delniška glavnica K 2.000.000.— Rezervni zaklad K 200.000.—
 sprejema od 1. novembra tekočega leta vloge na vložne knjižice in 4 1/2 0 ter jih obrestuje od dne vloge do na tekoči račun po 4 1/2 0 dne vzdiga; obenem zvišuje obrestno mero starih vlog na knjižice od sedanjih 4% na 4 1/2 0 začevši s 1. novembrom t. l. 2291 263
 Rentni davek plača banka sama.

Podružnice: Praga z menjalicami: Oraben 25, Mala stran, Most ulica 17, Žitkov. Brno, Baden, Čekka Lipa, Čekka Kamnica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jiřin, Pizeo, Svltava in Liberec.
 Menjalnice na Dunaju: I. Wollzeile 10, II. Taborstrasse 4, III. Ungargasse 69 (vogel Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wlřzner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VII. Mariahilferstrasse 76, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, X. Favoritenstrasse 50, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstr. 33, XXI. Hauptstrasse 22.
 Menjalnična delniška družba 67 150-113
„MERCUR“
 Dunaj, I. Wollzeile 10.
 Ako. kapital K 16.000.000. Reser. zaklad K 7.000.000
 Najkulantnejši
nakup in prodaja
 vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnih, srečk, deviz, valut in denarja.
Zamenjava in eskomptiranje
 izrebanih zastavnih in obligacij, srečk in kuponov.